



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.  
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De  
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.  
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

**Lessius, Leonardus**

**Lovanii, 1645**

Art. 6. Vtrum ad beatitudinem requiratur aliqua corporis perfectio.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

tis, sicut in alijs hominibus. Ergo multò minùs modus existendi in corpore aliquid conferet.

27  
Appetitus  
vniõnis nõ  
impedit  
anima bea-  
titudinem,

Probatu Quartò, Sed neque appetitus vniõnis inõpedit: vel enim per hunc appetitum, intelligimus naturalem aptitudinem quam habet ad corpus; & hæc non impedit operationes animæ, quia non est aliquis actus distrahens mentem; sed nuda aptitudo essentiæ: sicut inclinatio quam habet accidens ad subiectum, non impedit operationem accidentis in Eucharistia. Vel intelligimus desiderium elicatum quò desiderant animæ Beatæ resumere corpora; vt D. Augustinus & Bernardus intelligunt. Et hoc desiderium non est tam vehemens vt possit intellectum à visione distrahere; tum quia subditum est potestati liberi arbitrij quoad exercitium: vnde beati ratione illud moderatur & subiiciunt diuino beneplacito. Tum quia visio Dei est actio omninò necessariò procedens ab intellectu; vnde per nullum actum liberum impediri potest.

Denique anima Christi in triduo mortis non distrahebatur appetitu corporis: vnde non minùs tunc perfecte videbat Deum, quam ante mortem, vel post resurrectionem. Ergo similiter animæ Sanctorum. Ex his patet responsio ad contrarias rationes.

ARTICVLVS VI.

Vtrum ad beatitudinem requiratur aliqua Corporis perfectio?

28  
Requiratur ad beatitudinem omninò completam.

Conclusio, Ad beatitudinem omninò completam requiri perfectionem corporis & antecedenter & consequenter. Antecedenter quidem, tamquam bonam corporis dispositionem, ne mens ab illa visione auertatur, si corporis molestias sustineat. Consequenter verò, tamquam effectum, qui necessariò ex beatitudine animæ, in corpus dimanet.

Molestia corporis nõ potest visioni diuina essentia offe-  
dere.

Vbi duo Notanda. Primò, rationem illam priorem non sic esse intelligendam quasi corporis molestia possit visionem beatificam impedire aut retardare. Contrarium enim patuit in Christo, quem etiam maxima tormenta non potuerunt impedire quin semper æquè clarè Deum videret: quia per passionem suam non debebat pati detrimentum in beatitudine essentiali. Tantùm ergo vult dicere perfectionem corporis requiri tamquam dispositionem, vt homo congruentissimè ad illam visionem sit comparatus. Nam corporis molestia ex se apta est impedire intellectus functiones. Quòd autem illam visionem non impediatur, id prouenit ex summa efficacia & intrinseca necessitate, qua illa visio ab intellectu & lumine gloriæ dimanat.

Dotes Corporis gloriofi non manant more physico à beatitudinis Antea;

Secundò Notandum, Posteriùs illud de emanatione, non sic accipiendum quasi dotes corporis gloriofi à beatitudine animæ dimanent per veram efficientiam, seu physicam emanationem, sicut splendor à Sole, calor à luce; vt quidam imaginati sunt. Patet, quia neque à lumine gloriæ manare possunt: hoc enim lumen est habitus quidam supernaturalis intellectus, qui non est productiuus nisi sui actus ad quem ordinatur. Neque ab ipsa visione possunt manare; quia hæc est actus intellectus immanens, nihil foris produciens ex-

tra potentiam in qua recipitur; vt patet in alijs actibus intellectus.

Confirmatur; quia & lumen gloriæ & visio beatifica sunt affectiones intellectus omnino spirituales, nullam habentes habitudinem ad corpus, vel ad qualitates corporales; vt patet in Angelis, in quibus nihil corporale produciunt. Dicuntur itaque istæ dotes emanare ex gloria animæ, modo quodam morali. Quia nimirum anima beata postulat tale corpus, & beatitudo animæ est causa cur Deus has dotes animæ conferat; vt scilicet gloria corporis, gloriæ animæ sit commensa. Simili modo dici solet perfectiones animæ Christi dimanasse ex vniõne hypostatice; quia propter vniõnem hypostaticam illi à Deo sunt collatæ.

DVBIVM I.

Quæ, & quos sint illa Corporis perfectiones futurae in statu Beatitudinis?

De his suis vide l. 3. de Summo Bono.

Respondeo & Dico Primò, In corporibus beatorum futurae sunt quatuor illustres perfectiones, quas Theologi vocant corporis dotes, nempe Impassibilitatem, Claritatem, Agilitatem, & subtilitatem. Est communis sententia DD. in 4. d. 49. Et colligitur ex Apostolo 1. ad Cor. 15. vbi ait: *Seminator corpus nostrum in corruptione, resurget in incorruptibilitate.* Vbi insinuat primam dotem, scilicet Impassibilitatem, quæ multis alijs Scripturæ locis indicatur. *Isai. 49. v. 10. Non esurient, neque sitient, & non percutiet eos aestus.* 2. ad Cor. 15. *Oportet corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem &c.* Apoc. 7. vbi ad verbum ponitur locus *Isaiæ.* Et c. 21. *Absterget Deus omnem lacrymam &c.* Et mors ultra non erit, neque clamor neque dolor &c.

29  
Quatuor dotes Corporis gloriofi.

1. Cor. 15.

Impassibilitas, Isai. 49.

1. Cor. 15.

Claritas,

Dan. 12.

Matth. 13.

Philip. 3.

Agilitas,

Sap. 3.

Isai. 40.

August.

Ansel.

Secundò, inquit Apostolus: *Seminator in ignobilitate, surget in gloria:* vbi insinuat dotem Claritatis, quæ multis alijs Scripturæ locis clarè describitur. *Dan. 12. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti;* & qui ad iustitiam erudiunt multos, tamquam stella in perpetuas aternitates. *Mat. 13. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno Patris eorum.* Ad Philip. 3. *Reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* Vide D. Aug. l. 22. de Ciuitate c. 19. & Anselmum lib. de similitudinibus c. 50. *Beati,* inquit Anselmus, *futura sunt pulchriores & splendidiores sole.*

Tertiò, Apostolus ait: *seminator in infirmitate, surget in virtute.* vbi insinuat dotem Agilitatis, quæ confirmatur Sap. 3. *Tamquam scintilla in arundineto discurrunt.* *Isaiæ 40. Assument pennas sicut aquila, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.* Et D. Aug. l. 13. de Ciuit. c. 18. *Si Angeli possunt sine labore rapere corpora animalium, & conseruare vbi voluerint; cur Sanctorum Spiritus sine illa difficultate posse ferre quo voluerint & sistere corpora sua, non credamus?* Et l. 22. c. vlt. *Certe, inquit, vbi volet spiritus, ibi protinus erit & corpus.* Et Anselmus supra c. 51. *Ipsis Angelis Dei aquè celeres erimus, qui dicto celsus de caelo ad terras, & è conuerso delabimur.* Vide totum illud caput.

Quartò ait Apostolus. *Seminator corpus animale, surget corpus spiritale:* vbi per corpus animale, Græcè ψυχικόν intelligitur corpus crassum, graue, corruptibile, egens cibo, potu, somno, quieto. Per Corpus Spiritale intelligitur corpus conueniens

Subtilitas;

Quaest. 4. De his qua ad Beatitudinem exiguntur. A. 6. Dub. 1. 2. 3.

conueniens spiritui, nempe his imperfectionibus carens. Vt autem spiritui sit conueniens, requiritur inter cetera vt spiritui in motu & celeritate non obstitat. Vnde requirit quandam facultatem penetrandi alia corpora vna cum spiritu, abfque vlla laesione, vel figura mutatione; quae facultas significatur a Doctoribus per dotem *Subtilitatis*. Itaque haec dos inter cetera hic insinuat ab Apostolo.

Durandus negat subtilitatem,

Confirmatur Primò, Nam omnes Doctores, praeter Durandum, admittunt corpus beatum habiturum hanc penetrandi facultatem: cum illam habuerit corpus Christi gloriosum, cui corpora beatorum erunt similia; iuxta illud ad Philip. 3. v. 21. *Reformabit corpus humilitatis nostrae, configuratum corpori claritatis suae*. Atqui ob hanc facultatem merito corpus dicitur spirituale: quia proprium spirituum est posse omnia peruadere.

Ambros.

Confirmatur Secundò, Quia idem expressè docet D. Ambros. l. 10. in Lucam. *Per resurrectionis*, inquit, *corporea qualitate*, imperuia vsu clausa penetravit &c. ad quod declarandum adfert verba

Damas.

Apostoli, *Seminatur corpus animale &c.* Damascenus lib. 4. de fide cap. vlt. explicat illud spirituale, vt idem sit quod impassibile & subtile. *Hoc enim*, inquit, *designat spirituale; quale Domini corpus post resurrectionem clausis portis ingrediens*. Omitto alios.

30 Dotes haec sufficientes ad plenam perfectionem corporis habent.

Dico Secundò, Haec quatuor dotes sufficientes ad plenam corporis perfectionem supernaturalem, qualem status ille requirit. Dico, *Supernaturalem*, quia naturalis perfectio non pertinet ad dotes, sed illis supponitur, sicut natura gratia; vt perfecta sanitas, membrorum optima conformatio, partium organicarum integritas. Cum enim virtute diuina corpora in resurrectione sint formanda, formabuntur perfectissima intra naturae limites, maxime corpora beatorum. Sed his perfectionibus accedent dotes supernaturales. *Impassibilitas*, vt conferentur in aeternum in optima dispositione, sic vt à nulla creatura laedi possint. *Claritas*, ad pulchritudinem. *Agilitas & Subtilitas*, vt perfectè spiritui ad omnes motus obediant, non secus ac si spiritus essent. His dotibus instructo corpore, homo par erit angelicis spiritibus, aeternitate, impassibilitate seu inuiolabilitate, celeritate, & penetrabilitate.

DUBIVM II.

Per quid corpora Beatorum futura sint impassibilia

31

Richard.

Quidam putant fore impassibilia per quasdam qualitates supernaturales corporibus illis infundendas. Ita Richardus d. 49. circa 4. princip. qu. 2.

Qualitas supernaturalis vejestur.

Sed haec sententia vix mente concipi potest. Nam quae qualitas potest impedire ne corpus possit gladio incidi vel contundi, nisi fortè durities plusquam adamantina, quae ibi non erit? Secundò, Illa qualitas in corde, admittit v. g. quatuor gradus caloris quos temperamentum cordis postulat, cur non admittat quatuor etiam in pulmone? Si dicas totidem admittere: Ergo pulmo poterit à corde alterari. Idem dicam de ceteris membris quae poterunt ab extrinseco alterari.

Dices, Illam ideo in pulmonibus non posse consistere cum quatuor gradibus caloris, quia illa qualitas ibi est intensior; ita vt solum admittat duos gradus quos requirit temperamentum pulmonis. Idem dicendum de ceteris partibus.

Sed contra. Primò; Omnes ferè partes habent aliquo modo diuersum temperamentum; ergo illa qualitas debet in singulis esse secundum diuersos gradus intensioris.

Secundò, Illa qualitas est supernaturalis: ergo non habet formalem repugnantiam cum gradibus qualitatum naturalium: quare si vno possit consistere, etiam poterit cum decem.

Dices, illa qualitas repugnat virtualiter seu effectiue pluribus gradibus.

Sed contra; illa qualitas dicitur effectiue alteri repugnare, quae producit qualitatem formaliter illi repugnantem: atqui illa supernaturalis qualitas non producit in pulmone aliquam qualitatem formaliter repugnantem tertio vel quarto gradui caloris. Nulla enim qualitas sic repugnat, nisi frigus ita inter se, vt non possit cum illis gradibus caloris consistere: quod frigus in pulmone non potest produci à qualitate illa supernaturali; hoc enim pertinet ad naturale temperamentum pulmonis, quod non prouenit ab aliqua qualitate supernaturali; sed à solo Deo formante corpus in resurrectione; qui illud etiam postea conseruat concurrente anima suo modo.

Si quis fingat Deum statim post primum inflans desinere illud intimè se se conseruare, & incipere conseruare per dotem impassibilitatis.

Respondet, hoc non esse consentaneum rationi. Haec enim conseruatio fit per intimum influxum, quo temperamentum producit in rerum natura; eodem enim influxu res omnis producit à Deo, & conseruatur. Cum ergo solus Deus per se intimè faciat totum temperamentum in resurrectione, cur illud postea conseruet mediante aliqua qualitate supernaturali? praesertim cum ferè omnia quae producuntur (exceptis actibus vitalibus & speciebus intentionalibus) à solo Deo conseruentur. Deinde quid opus est illa qualitate conseruante, cum intimus influxus Dei sufficiat?

Tertiò, Illa qualitas non solum debet excludere omnes gradus caloris & frigoris qui possent accedere ad singulas partes, sed etiam debet conseruare eos, qui iam insunt & pertinent ad naturale temperamentum: alioqui illa qualitas non faciet corpus intrinsecè impassibile. Atqui non potest intelligi quomodo eadem qualitas vtrumque possit praestare; neque id vilo exemplo potest explicari.

Quartò; Oportebit similem qualitatem ponere contra frigus, & alias corporis alterationes.

Haec & similes rationes reddunt hanc sententiam valde difficilem. Et quamuis non negem Deum per potentiam absolutam posse illa corpora talibus qualitatibus afficere, quae naturam suam illa reddant impassibilia; tamen quia suppetit alia ratio facilior, & magis consentanea naturae rerum, non puto ad illud obscurum esse conseruandum.

Vnde alij dicunt illa corpora fore impassibilia tantummodò per extrinsecam Dei conseruationem, quae non solum omne noxium amouet, sed etiam conseruat.

Quarta

32

Extrinfeca  
Dei confer  
ratio, in  
Scotum.

licitur, sed etiam concursus subtrahet, ne possit nocere; adeo ut etiam si in igne constituantur, non possint alterari: sicut nec tres pueri in fornace Babylonica. Ita Scotus in 4. d. 49. qu. 13. Ioannes Maior ibidem q. 17. Durandus q. 44. q. 4. & quidam alij.

Hæc sententia est facilis & satis probabilis. Nam secundum æstimationem moralem; huiusmodi impatibilitas non est minoris faciendæ, quàm ea, quæ est per dona intrinseca. Hic enim nihil aliud queritur, quàm ut nulla passio vel alteratio possit interiri. Vnde perinde videtur esse siue id fiat per intrinsecam dispositionem, siue per extrinsecam custodiam.

Dices, Adam hoc modo erat impassibilis in statu innocentie; atqui beatis aliquid debetur amplius: ergo &c.

Qualis  
impassibili  
tas Adams.

Respondeo Negando Maiorem. Primo, Quia in eo statu nõ erat immortalis. Et si enim poterat non mori, tamen etiam poterat mori. Atqui beati ita conferuntur, ut nullo modo possint mori. Secundo, Quia in eo statu calor naturalis ablu-mebar humidum; & ita naturaliter illud corpus fuisset absumptum, nisi cibo ei fuisset succursum. Tertio, Non semper erat in eadem temperie caloris, frigoris, humoris, siccitatis. Quarto, Extrinseca agentia potuissent eum lædere, nisi ea cauisset: non enim erant priuata concursu diuino ne læderent vel alterarent; sed sic erant disposita ut homo posset ea vitare.

33  
Impassibili  
tas fit per  
aliquid in  
trinsecum,  
non tamen  
per quali  
tatem su  
per natura  
lem.

Verius tamen existimo hæc impassibilitatem fieri per aliquid intrinsecum corporibus beatorum; non tamen per aliquam qualitatem supernaturalem. Pro quo

Notandum; Corpus nostrum dupliciter pati posse. Primo modo, Per incisionem vel contusionem factam aliquo instrumento corporeo; ut gladio, malleo. Hoc modo corpus beatorum pati non poterit propter conditionem spiritalem seu subtilitatem: nam instar spiritus omnia penetrabit. Sicuti si gladio vitreo verberes radium solis, non illum diuides, sed sine eius læsione penetrabis. Hæc est sententia Damasceni lib. 4. cap. vlt. vbi impassibilitatem refert ad conditionem spiritua-lem. Addo, non esse improbable id etiam fieri posse per vim animæ, quæ potest partes corporis ita continere & seruare coniunctas, ut nulla vi externâ possint vel separari vel loco moueri.

Damasc.

Secundo modo potest corpus nostrum aliquid pati per actionem caloris, frigoris & similia qualitatum. Et hoc modo corpora beatorum pati non possunt: Vel ratione subtracti concursus, iuxta sententiam supradictam; (qui concursus non tantum causis extrinsecis alteratiuis subtrahetur, sed etiam partibus corpori intrinsecis, ut cordi ne valeat alias partes amplius calefacere, quàm postulet eorum optima constitutio:.) Vel ratione potentissimi influxus quo conferuabitur ipsorum temperamentum in eodem gradu & statu; manente enim temperamento in eodem statu, impossibile est corpus alterari: nam si aliquis gradus caloris vel frigoris accederet, mutaretur status temperamenti, qui consistit in indiuisibili. Hic autem influxus conferuatiuus prouenit à Deo, & fortasse aliquo modo ab anima; Deo tamen singulari modo cooperante. Omnis enim anima viuens vim habet conferuandi temperamenti sui corporis,

Fit per in  
fluxum co  
feruatiui  
Dei, & ani  
mæ.

sicut aqua vim habet conferuandi sui frigoris; cuius signum est, quod animâ recedente, statim peccat temperamentum. Verum hæc vis animæ est insufficientis ut teneatur illud à causis extrinsecis & intrinsecis; vnde diuinitus debet iuari per concursus: qui concursus nõ videtur alius, quàm influxus ille, quo Deus temperamentum ipsum produxit & conferuat: hoc ipso enim quo Deus vult suum influxum, quo intimè res aliqua conferuatur, continuare, non potest illa aboleri, etiam si à contrario impugnetur. Vnde si gutta aquæ frigida poneretur in fornace ardente, non posset caleheri ab igne, Deo volente continuare influxum suum quo frigus illud intimè conferuat; quia omnipotens est. Sed de hoc plura Tractatu de Eucharistia. Quia verò hæc continuatio influxus est debita statui beatitudinis, idco D. August. epist. 56. ad Dioscorum ait: Tam potenter natura Dei secat animam, ut ex eius plenissima beatitudine, redundet etiam in inferiorem naturam quod est corpus, plenitudo sanitatis; id est, incorruptionis vigor. Ob eandem causam non poterunt sol & alia amplius alterare elementa, Deo conferuante illorum naturalem constitutionem.

Quid sit  
concurus  
conferuati  
uus Dei.

Debetur  
Beatis.

August.

Et elemen  
tis post re  
surrectione  
nam.

D V B I V M I I I.

Quidnam sit illa claritas corporum Beatorum?

Scotus in 4. d. 49. quæst. 15. videtur dubitare an reuera illa corpora sint futura lucida; an verò dicantur clara, quod clarè se possint manifestare.

34  
Scotus

Durandus d. 44. quæst. 8. dubitat an dicantur clara, quod sint tersa & polita, ita ut luce solis irradiata fulgeant; ut gladius politus vel speculum chalybeum: an quia lucem habent intrinsecam.

Durandus.

Respondeo & Dico Primo, Certum est claritatem illam non esse solum polituram corporum eum luce extrinseca; aut vim se manifestandi; sed lucem corpoream corporibus illis intrinsecam. Ita passim Theologi in 4. d. 49.

Sunt clara  
per intrin  
secam lu  
cem.

Probat, Quia alioqui illa corpora non essent verè lucida intrinsecè; neque vi sua fulgorem emitterent; sed solum quando radij solis incidere. Quod videtur repugnare Scripturis quæ comparant illa corpora soli & stellis, quæ per se & intrinsecè lucida sunt. Idem patet ex Domini Transfiguratione, cuius facies resplenduit sicut sol. Eadem est sententia Patrum & Interpretum in illum locum.

Dices, si sint intrinsecè lucida, quomodo dum apparent, non cernitur semper illa lux?

Cur dum  
apparent,  
non semper  
videantur  
lucida.

Respondeo, Quia in potestate illorum est illam lucem cohibere ne se foras effundat. Simili modo possunt cohibere natiuum colorem ne species diffundat, sicque se reddere inuisibiles. Non quod in illorum voluntate, vel animâ, fit vis aliqua realis & physica quæ id impediatur; sed quia ipsis volentibus Deus præbet concursus, vel cum suspendit; sine quo concursu, neque lux potest diffundere lumen, neque color species; ut rectè docet Scotus d. 49. q. 15. Et hoc modo intelligendum est quod D. Thomas & alij Doctores dicunt; Omnia quæ beatis supposito sunt coniuncta, subiecta esse quo ad operationem imperii voluntatis ipsorum.

Dico

Erunt in-  
simè clara.

Dico Secundo, Hæc claritas non solum erit in extrema superficie, sed ipsa corpora intus penetrabit. Patet in sole, stellis, & alijs lucidis corporibus. Imò impossibile est ut color aut lux in sola sint superficie: quia cum superficies sit solum modus quidam corporis ( si tamen est aliquid positum à corpore distinctum ) non potest esse subiectum qualitatis habentis solidam entitatem, sicut est lux & color.

Et diaphana.

Accedit, quod quidam Patres docent, corpora beatorum fore pellucida seu diaphana, ut totum internum artificium, quod non minus est admirabile quam partium mundi dispositio, possit oculis cerni. Ex qua sententia sequitur omnia interiora fore lucida. Ita D. Aug. lib. 22. de ciuit. c. 30.

August.

Omnes, inquit, illi de quibus iam locutus sum, qui nunc latent harmonie corporalis numeri, non latebunt extrinsecus & intrinsecus per corporis cuncta dispositi; & cum ceteris rebus que ibi magna & mirabiles videbuntur, rationales mentes in tantis artificis laudem, rationabilis pulchritudinis delectatione succedent. Et Greg. lib. 18.

Gregor.

moral. cap. 27. explicans illa verba Iob cap. 28. Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, ait, Parebit corporalibus oculis ipsa etiam corporis harmonia, & sic quisque erit conspicibilis alteri, sicut nunc non potest esse conspicibilis sibi. Idem passim docent Recentiores, estque valde rationi consentaneum.

Non tamen  
per poros  
corporis.

Aduerte tamen, hanc sententiam Augustini & Gregorij non esse omnino certam, quia neque ex Scripturis, neque aliunde fati potest conuinci. Vnde Bonaventura, Scotus & Durandus contrarium tenent: fatentur tamen interiora fore conspicua, sed per poros corporis: quod sanè parum est probabile; tum quia pori sunt angustissimi, tum quia non sunt directi, sed innumeris modis implicati propter musculos rectos, obliquos, & transuersos; ut norunt Anatomici.

35  
Erunt colorata.

Dico Tertio, Hæc lux simul consistet cum colore natiuo singularum partium interiorum & exteriorum. Patet ex corpore Domini in quo mansit natiuus color, quem Apostoli post resurrectionem viderunt, claritate occultata. Ratio est; quia donum supernaturale claritatis non destruet perfectionem naturalem. Atqui coloris suauitas est magna perfectio corporis humani nullam habens repugnantiam cum luce; ut patet in nitedulis, in lapidibus pretiosis, in chrystallo colorata & sole illustrata. Quod si parua lux potest naturaliter cum colore consistere, cur magna non possit supernaturaliter? Itaque credibile est corpus humanum cum omnibus venis, arterijs, ceterisque interioribus, fore instar purissimæ chrystalli, singulis partibus, suis coloribus & figuris distinctis, & summa luce impletis.

36  
Lux illa  
erit perfectior luce  
solis.

Dico Quarto, Probabile est lucem illam fore perfectioris naturæ, quam sit lux solis. Ita Richardus in 4. d. 49. circa 4. principale q. 6. & Suarez 3. p. tom. 2. q. 54. a. 4. Cuius signum est Primò, Quod hæc lux non calefaciat sicut lux solis. Secundo, Quod maior sit luce solis saltem in Christi Domini, beatæ Virginis, & maximorum Sanctorum corporibus. Tertio, Quod pertineat non ad ordinem naturæ, sed ad statum gloriæ. Quarto, Quod facile consistat cum colore & perspicuitate, quod luci solis non videtur naturale. Denique, Deo non est difficile, talem lucem supernaturalem, quæ tamen sit visibilis oculis corporeis, creare.

Aduerte tamen, hanc sententiam non esse certam. Nam ceteri Doctores ferè tenent hanc lucem fore eiusdem speciei, cuius est lux solis; quorum sententia non videtur minus probabilis, præsertim cum Scriptura dicat faciem Domini in resurrectione instar solis resplenduisse, & talè sese oculis Apostolorum exhibuisse. Quod si oculus non distinguit inter eam & lucem solis, non videtur inter illas esse specifica distinctio.

Contrariè  
est probabile.

D V B I V M I V.

Qua & qualis futura sit agilitas corporis gloriosi?

Durandus d. 49. q. 7. putat hanc agilitatem nihil esse aliud quam habilitatem quandam corporis ad facile se mouendū motu progressiuo. Ad hanc habilitatem requirit solum duo, Primò, ut grauitas à corpore tollatur, vel certè impediatur eius impetus quo deorsum tendit. Secundo, ut spiritus & organa non possint dissolui.

37  
Durandus  
ait esse  
habilitatem  
progressiuam.

Sed absurda est hæc sententia, qua parte ponit beatos solum ad motum progressiuum fore agiles. Quomodo enim hoc motu ascendent & descendent per aërem & per orbem caelestes? quomodo pares erunt Angelis velocitate, & breuissimo tempore à terra in cælum sese quali aculabuntur? cum enim passus hominis sint breues, opus erit innumerabili passuum alternatione breuissimo tempore: opus erit etiam auxilio corporis, quo singula vestigia nitantur. Adde, non esse consentaneum Scripturis supra citatis. Omitto Durandum niti falso fundamento de motu & loco spirituum.

Refellitur.

Scotus verò d. 49. q. 14. rectius sentit. Cum ceteris enim omnibus Doctoribus ponit in beatis motum simplicem, quo totum corpus simul vno impetu, instar sagittæ feratur: putat autem ad eum sufficere vim naturalem animæ, & ponderis detractionem à corpore. Ratio ipsius est, quia anima separata potest seipsam in omnem partem mouere, sicut Angeli; ergo vnita corpori poterit mouere suum corpus, si illud non resistat; non resistet autem detracta grauitate.

Scotus  
detractionem  
ponderis à  
corpore.

Contra tamen hanc sententiam facit Primò, Quod ex ea sequatur, beatos non posse sursum mouere aliquod pondus, quod æquet grauitatem proprii corporis. Patet, nam anima naturaliter non potest pondus sui corporis sursum attollere. Secundo, Non possent beati se firmiter collocare aliquo loco, quin facile ut humana queant inuelli. Tertio, Non haberent parem Angelis celeritatem, neque cum illis pariter ambulare possent.

Refellitur.

Dicendum igitur Primò, Agilitatem hanc esse vim quandam supernaturalem collatam beatis, per quam possint repente mouere corpora sua simplici impetu inquamuis mundi partem incomprehensibili celeritate. Ita ceteri Doctores. Debent enim esse pares Angelis, ut probat Anselmus lib. de similitudinibus c. 51. qui in icu oculi à cælis in terram descendunt. Neque grauitas corporis impediatur; quia hæc, vel auferetur, ut videtur sentire D. Augustinus l. 13. de ciuit. c. 18. sub finem, vbi innuat quod Deus detrahet ponderis tarditatem: vel impetus eius quo resistit moueri, impediatur; Deo concursu non præbente: vel certè tanta vis erit ut sine difficultate illud pondus vincat.

38  
Est qualitas  
supernaturalis  
ad celeritatem  
mouendi.

Non inha-  
rens cor-  
pori.

Dico Secundo, Hæc vis motiua non erit ali-  
qua qualitas corporis, sed animæ beatæ, cuius est  
mouere corpus.

Prior pars probatur à Scoto & Durando. Pri-  
mo, Quia qualitas corporalis solum in vnam par-  
tem impellet corpus; vt sursum vel deorsum. Se-  
cundo, Semper impellet etiã dum quiescet; vt pa-  
tet in elementis, quæ actiue se continent in suis  
locis. Tertio, Quia motus illorum erit actus vita-  
lis; ergo debet esse effectiue ab anima. Quarto, Si  
hæc qualitas esset in corpore, non operaretur  
naturaliter ad imperium animæ: nam ex imperio  
animæ solum sequitur naturaliter operatio earum  
virium quæ in eadem essentia fundatæ sunt, vel  
eidem identificantur: hæc enim solæ habent hæc  
sympathiam cum voluntate; vt infra patebit.

Sed anima,

Hinc patet altera pars, scilicet, hanc vim fore  
in anima. Probat autem Primò ex D. August. l. 19. de  
Ciuit. c. 18. vbi ait, *Deum prestare posse animis  
beatis vt corpora sua possint ponere vbi volunt, &  
agere quod volunt, situ motuque facillimo.* Et infra.  
*An si hoc Angeli faciunt vt quæuis terrestria animalia  
respiciant vnde libet, & constituant vbi libet &c. Cur ergo  
Sanctorum perfectos atque beatos diuino munere spiri-  
tus, sine vlla difficultate posse ferre quod voluerint & si-  
stere vbi voluerint sua corpora, non credamus?* Vnde  
patet Augustinum sentire hanc vim esse in anima,  
sicut est in natura Angelica. Secundo, quia anima  
primò mouet seipsam præsertim simplici raptu,  
& simul rapit corpus suum, ei parem impetum  
imprimens; alioqui solum moueretur per acci-  
dens ad motum corporis, impetu impresso in cor-  
pus trahente animam. Tertio, Omnis vis motiua  
corporis etiam per motum progressiuum est in  
anima; hæc enim primò imprimit spiritibus im-  
petum, & per spiritus musculus: hinc sequitur  
motus vnus partis, quæ statim post firmatâ in  
vestigio immobili, imprimitur impetus spiritibus  
alterius partis: hinc motus alterius partis, & sic  
vicissim alternante impetu fit progressio. Imò  
omnes motus locales viuientium veniunt à virtute  
motiua animæ; vt motus cordis & arteriarum,  
tractio alimentis, & expulsio redundantium;  
sunt enim vitales.

Est tamen  
dos cor-  
poris.

Dices, quomodo ergo hæc agilitas est dos  
corporis? Respondeo, Quia eius effectus  
ad corpus pertinet, & in eo perficitur & cer-  
nitur.

39  
Non se-  
ment in in-  
stanti.

Dico Tertio, per hanc dotem non possunt  
beati se mouere ab extremo in extremum per  
medium in instanti. Ratio est, quia iste motus po-  
stulat vt mobile sit in medio, & in termino ad  
quem. Atqui beati non habent vim vt simul exi-  
stant in pluribus locis, ergo.

Neque de  
extremo  
in extre-  
mum sine  
medio.

Neque etiam possunt se mouere de extremo in  
extremum sine medio. Ratio est, quia hoc fieri  
non potest nisi subtractione conseruationis in  
vno extremo, & restitutione illius in altero ex-  
tremo per substantialem quandam reproductio-  
nem, seu per collationem eiusdem esse, (nullus  
enim alius modus videtur intelligibilis, vt in  
tractatu de Eucharistia dicendum est) quomodo  
solus creator suâ omnipotentia creaturam mo-  
uere potest.

## D V B I V M V.

In quo consistat subtilitas corporum  
beatorum.

Durandus in 4. d. 44. q. 5. dotem subtilitatis  
ponit in duobus. Primò, in acumine sensui  
proueniente ex organorum perfecta dispositione  
& spirituum claritate & tenuitate. Secundo, in  
subiectione appetitus inferioris sub imperio vo-  
luntatis. Hoc enim corpus rectè dici spirituale  
& subtile, quod spiritui perfectè obedit.

Sed contra hanc sententiã facit Primò, Quod  
sensuum acumen pertineat ad perfectionem co-  
gnitionis, ac proinde potius ad animæ quàm cor-  
poris ornamentum. Credibile autem est, acumen  
hoc non tantum fore ex spirituum claritate &  
organorum dispositione ( hæc enim naturalia  
sunt: ) sed etiã ex maiore Dei concursu, vt possint  
videre & minora & remotiora & perfectius, quàm  
per solas naturæ vires.

Secundo, Subiectio appetitus & membrorum  
non fiet per aliquam dotem corporis, sed proue-  
niet ex vi visionis & amoris; quibus anima sic ve-  
getabitur, vt omnes motus appetitus inferioris &  
spirituum animalium sit habitura in sua potesta-  
te, vt ad nihil possint moueri nisi voluntatis im-  
perio; sicut neque ipsa voluntas poterit motibus  
indeliberatis ab obiectis moueri.

Tertio, In Adamo erat acumen sensuum, quod  
Durandus ponit, & subiectio virium inferiorum  
sub imperio voluntatis, quæ Durandus requirit,  
(scilicet partim per habitus internos appetitus in-  
ferioris, partim per rationis vigilantiam, partim  
per diuinam assistentiam) & tamen corpus ip-  
sius, in statu innocentie non erat spirituale secundum  
Apostolum, sed animale; vt patet 1. Cor. 15. Ergo  
spiritualitas quæ est dos corporis gloriosi, non  
consistit in illis.

Omitto hanc sententiã à Durando fuisse ex-  
cogitatam, quod putaret implicare contradic-  
tionem, vt vnum corpus aliud penetraret, quod fun-  
damentum omnino falsum est & erroneum: nam  
non potest consistere cum multis fidei nostræ my-  
sterijs: vt, quod Dominus natus sit clauso vtero,  
quod resurrexerit clauso sepulcro, quod ingressus  
sit ad discipulos clausis ianuis: ad quæ absurdè  
respondet Durand. sed de hoc alibi.

Secunda sententiã est D. Thom. in suppl. q. 33.  
art. 1. hanc dotem subtilitatis consistere in perfe-  
cta corporis informatione. Quod explicat Sotus  
sic; per subtilitatem corpus esse idoneum vt ob-  
temperet animæ in suscipiendis facillè potentijs,  
organis, viribus, ac debitis complexionibus cor-  
poris, quæ proximè fluunt ex essentia hominis.

Sed contra Primò, Quia perfecta informatio  
naturaliter conuenit animæ & corpori, vnde et-  
iam erant in statu innocentie: anima enim natu-  
raliter informat, & corpus ritè dispositum perfe-  
ctissimo modo informatur: non enim hæc infor-  
matio suscipit magis & minus. Fieri quidem po-  
test vt naturali vnioni animæ cum corpore acce-  
dat vnio seu vinculum quoddam supernaturale:  
sed neque hoc est necessarium, neque D. Thomas  
de tali vinculo loquitur. Et si esset, potius per-  
tineret ad immortalitatem corporis, quàm ad  
subtilitatem.

Secundo,

40  
Durandus  
tam sta-  
uit in a-  
cumine  
sensuum,  
& in subie-  
ctione ap-  
petitus in-  
ferioris.

Resellitur.

41  
D. Thomas  
in perfecta  
corporis  
informa-  
tione.  
Sotus.

Resellitur.

Quæst. 4. De his quæ ad Beatitudinem exiguntur. A. 6. D. 5. & 6. 29

Secundò, Corpus per suas dispositiones naturales est maximè idoneum vt obtemperet animæ in suscipiendis eius potentijs, & alijs quæ anima secum adfert, quæcumque illa fiat (quod addo, quia verù non est debitam complexionem & dispositionem organicam fluere ab essentia hominis, cum illi supponatur:) ergo ad hoc non est opus aliqua dote propria beatitudini.

Tertiò, Corpus non est susceptiuum potentiarum animæ, nisi quatenus est susceptiuum animæ; nam potentia ipsa immediatè sunt in anima; vt alibi ostensum est. Ergo non potest ob hanc aptitudinem dici spirituale.

Quartò, Hæc omnia parum iuuant vt corpus possit dici subtile & spirituale. His igitur omisiss & alijs quæ satis nota.

Respondeo & Dico Primò, Dotem subtilitatis consistere in vi penetrandi alia corpora, ita vt duo corpora sint simul; vt patet ex dictis dub. 2.

Dico Secundò, Hanc vim penetrandi non consistere in eo quòd corpora beatorum sint vertenda in spiritum, sicut olim docuerunt quidam hæretici contra quos D. Augustinus lib. 13. de Ciuit. cap. 23. vel quòd vertentur in aëream tenuitatem; sicut docuit Euty chius Episcopus Constantinopolitanus, vt refert Gregorius I. 13. moral. c. 31. vbi hunc errorem refutat ex c. 19. Iob.

Dico Tertiò, Hanc vim penetrandi non consistere in aliqua qualitate naturali vel supernaturali illis corporibus infusa.

Probat, Quia nulla qualitas corporea potest tollere intrinsicam repugnantiam quæ est inter duo corpora respectu eiusdem spatij; vt probat D. Thomas in additionibus quæst. 83. art. 2. Ratio est, quia illa qualitas esset corpori coëxtenfa, solumque suum effectum formalem illi adderet, nihil ei detrahendo. Hinc Patres, quòd Christus clauso vtero fit natus, & clauso sepulchro resurrexerit, & clausis ianuis intrarit, virtuti diuinæ assignant, non alicui qualitati creatæ. De quo vide D. Hieronymum lib. 1. contra Iouinianum. Augustinum epist. 3. ad Volusianum. Iustinum quæst. 117. ad Orthodoxos. Et Gregor. hom. 26. in Euang.

Dico Quartò, Hanc vim penetrandi videri consistere in eo, quòd modus quidam naturalis quantitati vel materiæ intrinsicus, vnde hæc repugnantia simul existendi prouenit, diuinitus auferatur vel impediatur; idque vel permanenter, vel saltem quando corpus actu penetrare debet.

Pro quo, Notandum est Primò, Non esse de ratione quanti siue extenti, vt non possit simul penetratiuè existere cum alio, seu vt sit extra aliud; nam qualitates corporales vt lumen, calor, calor, frigus, & similes, secundum se extensa sunt & diffusa per sua subiecta, & possunt in sua propria extensione à Deo conferuari subiecto repente annihilato; & tamen penetrant totam substantia molem & quantitatem. Itaque quòd vnus rei quantitas non possit simul esse cum quantitate alterius, prouenit ex aliquo modo intrinseco, qui naturaliter rem comitatur, ratione cuius fit, vt res ita repleat spatium, vel subiecti capacitatem, vt aliam in eodem spatio vel subiecto secum non admittat; aliam, inquam, quæ non ordinetur ad eiusdem rei perfe-

ctionem. Nam quæ ad vnã rem perficiendam ordinantur, etsi distinctas quantitates habeant, simul esse possunt; vt patet in substantijs, vbi simul existunt extensio materiæ, extensio formæ, & extensio singulorum accidentium. Hinc fit vt duæ materiæ non possint esse naturaliter in eodem spatio, neque duæ formæ substantiales non subordinatæ in eadem materiã, neque duo accidentia eiusdem muneris in eodem subiecto; quia hæc non ordinantur ad perfectionem vnus, sed diuersorum: vnde à natura habent quendam modum intrinsicum qui impedit quò minus possint in vnum confluere. Verum cum hic modus non sit de essentia rerum, potest diuina virtute tolli, tota quantitate, figura, & qualitatibus omnibus manentibus integris: & tunc illud corpus poterit se per alia corpora transfundere sine vlla sua, vel alterius læsione. Sicut lumen sese per vitrum fundit, sine vlla sui vel vitri læsione: quod exemplum esset omnino simile, si sententia Platoniorum, lumen esse corpus, vera esset.

Hinc sequitur, dupliciter hanc dotem concipi posse. Primò, vt iste modus repugnantia auferatur tantummodo per diuinam virtutem assistentem, quando iam actu corpus debet aliud peruadere, & postea statim redeat. Secundò, vt perpetuò maneat hæc imperfectio sublata à corporibus beatorum; quod fortasè est probabilissimum quia est perfectius, sic enim sine noua Dei operatione corpora illa manebunt intrinsicè idonea vt instar spirituum omnia penetrent: tum quia alioqui singulis momentis, quibus beati velent aliud corpus peruadere, deberet hæc diuina operatio repeti.

Hinc etiam intelligi potest, qui fieri possit vt tanta celeritate se ad quamuis distantiam moueant: nam per omnia instar luminis se traiciunt sine diuisione aut distractione illorum corporum per quæ transibunt. Hinc Hieronymus lib. contra Vigilantium ait *sanctos esse vbique*: quia nimirum in ictu oculi sunt vbicumque voluerint.

DVBIVM VI.

Vtrum sensus sint habituri suas functiones in beatis, & quas?

Respondeo, Omnes sensus habituros perfectissimas operationes, & oblectationes sibi congruentes.

Probat, Primò, Quia omnes erunt perfectissimè dispositi suis organis & spiritibus; neque deerunt obiecta: ergo &c.

Secundò, Singuli sensus capaces sunt summæ cuiusdam perfectionis sui ordinis, quæ singulorum est beatitudo seu vita beata, quam faciliè & sine incommodo & indecoro possunt in patria habere. Cur ergo non habeant?

Tertiò, Sancti in sensibus habuerunt multas afflictiones & mortificationes: ergo par est vt in iisdem recipiant cõsolationes; vt qui focij fuerunt afflictionis, sint etiam cõsolationis.

Confirmatur, Quia damnati in omnibus sensibus recipient maxima tormenta: ergo beati in iisdem maxima solatia: non enim Deus scuerior est in puniendo, quàm benignior in remunerando.

C iij Quartò,

42  
Consistit in vi penetrandi alia corpora.

Corpora non vertentur in spiritum.

Neque in aëream tenuitatem.

Non est qualitas supernaturalis.

43  
Sed ablatio modi alius.

Cur quantitas vnus rei cum altera esse nequeat.

Quando hæc dos auferatur.

Vnde celeritas in corporibus beatis.

44

Sensus sunt beatam vitam habebunt.

Quartò, Anima non solum est rationalis, sed etiam sensitiva: ergò non solum debet beari in parte rationali, quod fiet per visionem & fruitionem Dei, sed etiam in parte sentiente; quod fiet perceptione & delectatione obiectorum sensibilium.

17/100

Hinc inferitur Primò, Visum habiturum suam beatitudinem in aspectu pulchritudinis corporum beatorum, maximè Christi Domini & Beatae Virginis. Hæc enim pulchritudo maxima est quæ sub illam potentiam cadere potest. Aspectus quoque ipse erit perfectissimus; non enim splendor corporum turbabit spiritus oculorum, sicut hic splendor solis; sed potius suavissimè corroborabit.

Dices, Beati erunt cum Christo super cælum empyreum, ita ut pedibus insistant superficiei ipsius conuexæ, totoque corpore sint extra mundum: ergo non poterunt se mutuo videre. Antecedens probatur ex D. Thom. 3. p. q. 57. a. 4. ubi id docet de Christo; & probat ex illo loco Apotoli ad Ephes. 4. *Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cælos.* Et ratio eius idem conuincit de omnibus Sanctis. Consequentia probatur; quia non poterunt ibi diffundi species.

Beatos fore in celo non supra.

Respondeo; Antecedens non videri valde credibile. Primò, Quia sic locus beatorum non esset in cælo, sed extra cælum in vacuo immenso, ubi nihil est: quod perinde est, ac si dicas Principem cum aulicis non esse in palatio, sed super palatium in tecto.

Secundò, Ibi non est locus consentaneus corporum beatorum: nam ibi nihil est. Atqui natura corporea abhorret à nihilo, sicut & à vacuo.

Tertiò, Non est consentaneum modo loquendi Scripturæ & Patrum qui semper dicunt Sanctos esse in cælo, non supra: neque communi conceptui; omnes enim concipiunt cælum tamquam amplissimum domicilium, intra quod beati versentur: ita ut cælum non præbeat illis tantummodò solum cui insistant; sed habitaculum intra quod habitent.

Explicatur locus ad Ephes. 4.

Neque locus iste ad Ephes. 4. debet tam rigidè accipi, sed more Scripturæ; ut dicatur Christus ascendisse super omnes cælos, scilicet nobis notos; vel absolutè super omnes, etiam super supremum, sed secundum partem. Sicut aquæ dicuntur esse super cælos: non quòd sint supra totum aliquod cælum; sed quia supra inferiorem aëris regionem. Si tamen Sancti ibi aliquando esse velint, puto id ipsis non fore impossibile: & tunc si opus est speciebus ad videndum, vel fiet traiectio specierum ab obiecto in oculum sine medio (quod diuina virtute fieri potest) vel certè Deus suo concursu supplebit vices specierum.

45  
Audiat.

Inferitur Secundò, Auditum habiturum suam beatitudinem in perceptione suavissimi cantus, quo Beati Deum laudabunt; iuxta illud Psal. 149. *Exultabunt Sancti in gloria, ietabuntur in cubilibus suis, exultationes Dei in gutture eorum.* Idem colligitur ex Apocalypsis varijs locis. Hic Cantus incomparabiliter omnem vocem humanarum, & instrumentorum musicorum suauitatem superabit: sicut cælestia præstantiora sunt rebus mortalibus. Ratio est, quia cum anima & corpore consent beati, opus est ut non solum animo, sed etiam corpore Deo seruiant. Seruitus autem Dei

ibi consistit in laude & gratiarum actione. Neque est vlla ratio cur id negari queat, præsertim cum in eiusmodi cantu sit honestissima voluptas, eaque tanta, ut mortalis natura etiam in terris vix eam ferat.

Dices, Quomodo poterit ibi esse cantus, siue beati sint in cælo siue supra, cum ibi non sit aër, qui ad formandam vocem est necessarius? Nam supra cælum nihil est: ipsum verò cælum est solidum instar marmoris aut æris. Iob 37. *Cæli solidissimi quasi ære fusi sunt.*

Respondet quidam, Beatos habituros pulmones, stomachum, ceterasque cavitates corporis aëre plenas, quem hinc in cælum deferent; hunc, dum loqui volent aut canere, sursum attracturos, & allifuros palato & dentibus, sicque vocem formaturos; ita tamen ut nihil eius foras emittant, sed per corporis poros, vel dimensionum penetrationem ad priores cavitates redire faciant, idque assidua quadam veluti in orbem conuersione.

Beati non deferent à terra aërè, quo in celo utantur.

Sed non est necesse cogi in has angustias. Non enim credibile videtur totum cælum Empyreum esse corpus solidum instar montis ærei in quo nulla sit cavitatis, nulla natura liquida. Sic enim non esset vllò modo idoneum habitationi humanae; nec haberet illam amantem & commoditatem, quam communis conceptus fidelium, & Sanctorum Patrum descriptio ei tribuit. Et quæuis per dotem subtilitatis possint existere in tali corpore, tamen hoc omnino est supra naturam; & concessum potius ob motum ne ab aliquo occurrente possint impediti, quam quòd esset necessarium ad existendum in cælo. Itaque longè verius exilimo fore ibi corpus aliquod spirabile instar aëris, seu quandam cælestem auram, in qua sint commemoraturi, quam possint attrahere & expirare si velint. Credibile enim est cælum Empyreum consistere tribus partibus, quarum infima sit solida, & præbeat beatis veluti solum cui possint insistere; sicut terræ superficies mortalibus: media sit spirabilis, circumquaque diffusa; sicut aër circum terram: suprema rursus solida includens & coercens naturam spirabilem totumque mundum interiorem; sicut cælum Lunæ vndique coercet aërem. Videtur quoque hoc consentaneum Scripturis, quæ passim loquuntur de cælo, tamquam de Ciuitate quadam amantissima & commodissima ad vitam & habitationem. Vide Apoc. c. 21. toto & c. 22.

In celo esse auram spirabilem.

Inferitur Tertiò, Odoratum habiturum suam beatitudinem in suauitate odoris, quem corpora beatorum, & fortasse locus ipse diffundent. Si enim in inferno futurus est odor teterrimus, & corpora damnatorum fetidissima, cur non contrarium futurum sit in cælo? Neque ad hoc necesse est ut corpora assidue vapores emittant: potest enim odor sine huiusmodi vapore diffundi.

64  
Odoratus

Inferitur Quartò, Etiam gustum & tactum habituros suam beatitudinem, etsi quidam dubitent. Sed rationes supradictæ id satis probant. Si enim damnati in his sensibus acerrimè punientur, ut patet Luc. 16. in ciuitate Epulone: cur beati in ipsdem non oblectentur? Gustus quidem non in perceptione cibi & potus, sed humoris suavissimi, qui linguam, palatum & interiora imbuet; qui proueniet partim ex optimo temperamento (si enim homo boni temperamenti suauiter afficitur lingua: etiam ieiunus, quanto suauius ibi afficietur,

47  
Gustus & Tactus.



ficietur; ubi temperamentum erit præstantissimum? partim ex aliquo forte liquore cælesti diuinitus infuso, quem credibile est etiam per stomachum cæteraque interiora diffundendum. Nam hæc membra postulant aliquem humorem externum, quo lubrica & humida conferuentur. Tactus autem suam beatitudinem habebit tum ex aura cælesti & cælestis corporis tactu, tum ex intimo sensu optimi temperamenti. Nam homo perfectè sanus ipsam corporis bonam constitutionem in se suauiter sentit.

Vis imaginatrix & appetitus inferior suam habent beatitudinem.

1. quatenus mouentur ab obiectis.

Inferitur Quintò, Vim imaginatricem & appetitum sensitiuum suam quoque beatitudinem habituros, idque dupliciter. Primò, secundùm se, quatenus mouentur obiectis sibi commensis. Sic beatitudo imaginatricis consistet in imaginatione præstantissimorum obiectorum, quæ sensibus externis percipiuntur. Appetitus verò sensitiuus in delectatione hinc consequente: delectatio enim in appetitu sensitiuo sequitur ex operatione sensuum, & rebus sensibilibus, tamquam ex integro obiecto; nempe tamquam ex re & possessione rei; vt supra diximus in simili: ex imaginatione verò horum, tamquam ex conditione seu applicatione obiecti. Sicut enim gaudium in voluntate sequitur ex bono præsentem tamquam ex obiecto de quo gaudet; ex intellectione verò tamquam ex conditione applicante & proponente obiectum: ita delectatio in appetitu inferiori sequitur proportionaliter.

Secundò, Quatenus mouentur per quandam sympathiam ab intellectu & voluntate. Sicut enim naturaliter nihil possumus intellectu percipere, nisi id ipsum per vim imaginatricem corporali specie in nobis depingamus; ita vicissim id quod per intellectum purè & spiritualiter intelligitur (quamuis supernaturaliter intelligatur) potest imaginatrix suo modo in se formare, sicque appetitum inferiorem mouere. Hinc fiet vt ex vi visionis Dei imaginatrix sit applicanda ad apprehendendum Deum suo modo. v.g. tamquam infinitam lucem & dulcedinem animæ; & consequenter appetitus sensitiuus maximam delectationem ex Deo sic apprehenso sit percepturus.

2. quatenus mouentur per sympathiam ab intellectu & voluntate.

Confirmatur; quia si in hac vita ex contemplatione intellectus; & gaudio voluntatis, interdum tanta suauitas in vires inferiores redundet, vt corporis imbecillitas eam vix ferat (iuxta illud Psalmi 72: *Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.* Et Psalmi 83: *Cor meum & Caro mea exultauerunt in Deum viuum &c.*) quanta ibi redundatura est delectatio in vires inferiores ex clara visione & fruitione Dei?

Hinc sequitur; Deum non tantum fore obiectum beatificum virium superiorum; sed etiam modo quodam, inferiorum; scilicet imaginatricis & appetitus sensitiui.

## Q V Æ S T I O Q V I N T A.

### De consecutione Beatitudinis.

#### ARTICVLVS PRIMVS.

##### *Vtrum homo possit consequi Beatitudinem?*

**C**onclusio est affirmans. Patet ex Scripturis, quæ docent hominem posse consequi vitam æternam, cælestia gaudia, regnum cælorum, visionem Dei, & similia, quibus vera beatus signatur. Matth. 25. 23. 6. 8. prioris ad Cor. 12. 1. Ioan. 3.

#### D V B I V M.

##### *Vtrum ratione naturali certò cognosci possit hominem posse perfectè beari?*

**S**cotus in 4. d. 49. q. 8. affirmat. Verius tamen credo non posse id vllis rationibus naturalibus omnino certò conuinci. Ita sentiunt plerique Doctores. Cuius signum est quòd nemo Philosophorum hactenus cognouit Deum ab homine clarè posse videri; in qua clara visione consistit vera beatus, & nusquam alibi. Si enim aliquis illorum id putasset fieri posse, haud dubiè statuisset in eo beatitudinem. Itaque mysterium est supernaturale id fieri posse; vt docetur 1. parte. q. 1. & 12.

Scotus affirmans refutatur.

Rationes quibus probari videtur quòd rationi naturali id cognosci possit, non conuincunt: eæ sunt possimum duæ.

Prior est, quòd homo per intellectum & voluntatem sit capax boni vniuersalis.

Ad quam responderi potest: verum id esse hoc sensu. Hominem posse aliquo modo omne bonum intellectu apprehendere, & voluntate appetere, hinc tamen non conuincitur posse omne bonum perfectè & intuitiue cognoscere.

Altera est, qui cognoscit effectum, desiderat videre causam: atqui hoc desiderium naturale non potest esse frustra: ergo potest expleri. Non expleretur autem nisi videat causam, ergo &c.

Responderi potest; hoc argumento, si efficax esset; probatum iri hominem non solum posse videre Deum, sed etiam re ipsa visurum; alioqui desiderium naturale frustraretur: hoc tamen sola fide credimus: potuisset enim Deus hominem eondere in nuda natura; & ad visionem beatificam non destinare.

Adde; non esse euidentem id omne fieri posse quòd homo sic naturaliter desiderat: aut huiusmodi desiderium non posse esse frustra. Non enim est efficax, sed velleitas tantum; & simplex affectio, quæ etiam impossibile esse potest; vt docet Aristoteles 3. Ethic. cap. 2. & infra ostenditur.

Hæ tamen rationes faciunt veritatem illam satis probabilem & rationi consonam, quamuis non conuincant.